

Napparsimasut illersuisuannik pilersitsinissamut Inatsisissatut siunnersuuteqaqqullugit Naalakkersuisut peqquneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut.

(Siumut gruppi)

(Siullermeerneqarnera)

Siullertut qutsavigerusupparput, Siumut inatsisartuni siunnersuummik ima ittumik qaqitsimmata. Eqqartussallugu pingaaruteqarpoq, aammalu siunertaai paasinarluarput, taperseruminarlutillu. Siunnersuutilli siunertarpiaai tapersingaaratsigu oqaatigereersinnaavara allannguutissatut siunnersuuteqarniarluta. Taanna oqaaseqatinni tunngavilersuutit aallaavigalugit, naggataatigut tikikkumaarpara.

Ajoraluartumik ullumikkut uunga killissimavugut, peqqinnissaqarfimmiit ikiorneqarsinnaaneq ima killeqarsimatigilerluni, allaat meerannguit toqussutigisaanik kinguneqartumik, naak passunneqarnermi maleruagassat allattorsimallutillu pissusissamisoortutut inissisimasussaagaluartut. Tassa peqqinnissaqarfimmi sulisoqarniarneq ima ilungersunartigisumut inissisimalersimalluni, suliertortartut nikerarnerat napparsimasut pisinnaatitaaffiinnut allaat uniuuttumik sullissisoqartalersimalluni. Aningaassaliissutit isumaqatigiissutit aallaavigalugit, inatsisartuniit akuerineqartut, ajoraluartumik oqaatigisariaqarpara naammanngerujussuarmata, massakkumut sivikitsuinnarmik suliertortunut aningaasartuutunut atuivallaarsimanermut, matussusiinnartussaammata. Allatut oqaatigalugu, politikikkut aaliangiussagut inatsisitigut sukaterinertaqanngitsut, peqqinnissaqarfimmi ulluinnarni ingerlatsinermut aningaasat nakkartiinarneqartussaapput.

Siunnersuuteqartut assersuusiorput, ilaatigut politikikkut suliniutigilluarsinnaasatsinnik assersuusiorlutik, soorlu napparsimasut aningaasaqarnikkut inissisimanerat kipiluttunarluinnartumut inissittoqartarneranik. Aammattaaq qanittumi nassuiaat saqqummersup, tassani Nivi Olsenip Demokraatineersup siunnersuutigisimasaani, oqariartuutigineqartut innersuussutit arfineq sisamat, ersarilluinnarput politikikkut isummerfigisinnaasagut. Taakkulu tigussaasorujussuupput. Taava apererusunnarpoq napparsimasut oqaaseqartartoqalissagutta, ilisimariikkagut ilisimalikkagullu oqaaseqartartut isaanniit aallaaveqartussamik ilumut utaqqiniaripput, politikikkut iliuuseqalinninnitsinni? Isumaqarpunga ilaatigut kinguarsaatitulluunniit inissittuinnarsinnaasoq, taamaalilluni politikikkut inatsisiliornissaraluatsinnut kinguarsaataalluni.

Demokraatit taperserluinnarpaat napparsimasut pisinnaatitaaffitsigut pitsaasumik inissisimanissaat. Demokraatit isumaqataalluinnarput maannamut pissutsit pitsaanerumumik politikikkut tigussaassumik iliuuseqarfigisariaqaripput. Isumaqarluinnarpugut ilaqutariit meerartallit aatsaat immikkut nammineq kajumissuseqarlutik aningaasanik katersuiniarlutik, nakorsiartinneqartarnerat equngalluinnartumut

killiffeqarnitsinni ersersitsisusooq. Ajoraluartumik naalakkersuisut tamanna ajornartorsiutip sorlaqarfianik takutitsisusup, takujumangilaat¹, ilaqutaasullu katersuisartut isiginngitsuusaarneqarlutik.

Nalunaarusiat arlaqartut, Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfimmiit ukiuni kingullerni saqqummersuni, atuaraanni², qularnanngitsumik tikkuussisoqarpoq sulisussaaleqinerup kingunerisinnaasaanik, innuttaasut kiffartuuneqartarnerat kalluarneqartartoq, tamannalu ersarissisarpoq innuttaasut tatignikkunnaarlutillu maalaaruteqarnerannik. Maalaarissutit tusarnaarneqartariaqarput, oqariartuutillu inatsisini tungaveqartunut naapertuilluanngitsumik imaqartut, pinngitsoorata tusarnaartariaqarpavut, soorlu uani siunnersuummi aamma assersuutitut taakkartorneqartut. Isumaqarpungalu Siumumi Inatsisartuni ilaasortaasimasooq, Naalakkersuisusimasorlu nammineq nappaassuarmik eqqugaasimanini ammasumik oqaluttuaralugu, innuttaasorpasuit napparsimasut pisinnaatitaaffeqarnerannik aamma uisitseqataasimasooq. Tamanna qujanarpoq, taamaattumik iluunngarlunga qamanngavik pineqartoq akornatsinniikkunnaarsimasooq, Suka K. Frederiksen, qutsavigerusupparput, naak nammineq peruluuteqaraluarluni sapinngisani tamaat napparsimasorpasuit peqatigalgit, oqariartuuteqartarsimaneranut. Eqqaaneqarnera ataqqinartuuli.

Ilisarimavara, peroriartorninni, unneqqarissumik naleqartitaminillu ilungersuuteqallaqqissutut ingerlatsisusooq. Ilaatigut oqaasinngortissimavaai, napparsimasup nammineq timini nalunnginnerpaammagu, sullissit peqqissartullu akunnerminni paaseqatigiinnerullutik, napparsimasullu aallaavia annerusumik peqataatinneqarnissaa pisariaqartoq. Oqariartuut taanna ullutsinni aamma tusartakkatsinnut ilisarnarpoq, aammattaaq siunnersuutigisimasanni nalunaarusiap ersersippaa, napparsimasut taamatullu peqqissartut kissaatigigaat annerusumik peqqinnissaqarfimmi sullinneqarnermi peqataatinneqarnerullutik pisariaqartikkaat, toqqissisimaneq tatigeqatigiinerlu pilersinneqassapat³, soorluttaaq assingusumik pilersitsisoqarnissaa peqqissutsimut ataatsimiititaliarsuup innersuussutaanut ilaasoq. Isumaqarpugut massakut qitiusumiit peqqinnissaqarfimmi napparsimasunut siunnersuisartumik peqarnerput, annertusisamik sammisariaqaripput. Tigoriaanaarpassippormi, peqqinnissaqarfiup aaqjissuusaanerani atorfik ilisimaneqareemat. Naalakkersuisut paragraf 37-mi akissuteqaataani nassuiarneqaraluartoq, atorfiup taassumap atorneqarnera killeqartoq⁴, isumaqarpugut atuuffia annerusumik ilisimaneqannginneranik aamma ersersitseqataasooq, taamaattumik suliassaqarpugut atuuffeqarnera siammartissallugulu nukittorsarnissaa. Ilaatigummi maalaarnissamat siunnersuisinnaanera aqutissiuusisinnaaneralu eqqarsaatigalugu, peqatigiiffiup nammineq kajumissuseqarluni suliaqartup, MAPI, amerlasuutigut atuuffik taanna sinnerlugulusooq saqqummiisarlungu suliaqartarmat.

Pissutissaqarluarsoraarput Suka K. Frederiksenip oqariartuutigisarsimasaa tunngavilersuutaalu tusarnaasallugit. Namminerlu angajoqqaakka nappaassuarmut annaannikuullugit, inuusuttunnguit angajoqqaaminnik annaasaqartut qanoq pisinnaatitaaffeqarnerannik aamma ersarissaavigineqartarsimannnginnerup kingunerisaanik, ukiorpassuit inuttut inissisimaffissamik

¹ https://ina.gl/media/fdrprvcb/047_2024_eksem_patientrettigheder_anwa_svar.pdf

² A) <https://naalakkersuisut.gl/-/media/publikationer/sociale-anliggender/2024/redegrelse-om-konomisk-sttte-til-alvorligt-syge-kal.zip?la=da>

B) https://naalakkersuisut.gl/-/media/publikationer/sundhed/2023/em2022_85-borgerinddragelse-i-det-grnlandske-sundhedsvsen-dk.zip?la=da

³ https://naalakkersuisut.gl/-/media/publikationer/sundhed/2023/em2022_85-borgerinddragelse-i-det-grnlandske-sundhedsvsen-dk.zip?la=da

⁴ https://ina.gl/media/fdrprvcb/047_2024_eksem_patientrettigheder_anwa_svar.pdf

ujartuisimaneq ilisimaqqissaarpara, minnerunngitsumillu annaassaqarnerup nassatarisaanik inuttut aliasuuteqarnerup piliaanik sulisinnaangikkallarneq kingunerluuteqartitsisinnaanerlu eqqumaffigisasaarput. Taamaattumik nalunaarusiami inerniliussat ilisarnartorpassuaqarpoq, tamakkiissumillu tapersersorusunnarput politikikkut sinaakkutit pitsaanerusut pilersissallugit. Oqaaseqartartumik pilersitseqqaangikkaluarluta suliassagut tigussaasut aajuku: Siunnersuisinnaaneq aqputissiuissinnaanerlu, ilaatigut aningaasaqarnikkut inissisimanermi malitsigisaanilu naligiimmik periarfissaqartitsineq, minnerunngitsumillu ilaqutariinnut meerartalinnut immikkut ittumik tapersersuineq, aammalu angerlarsimaffeqannginnermik pinaveersaartitsinissaq⁵. Nalunaarusiami saqqummertut alianartorujussuusut isumaqarpugut, taamaammallu tigussaanerujussuarmik politikikkut sinaakkusersuisariaqartugut isumaqarpugut.

Taassumap saniatigut, suliniummut tunngasumut ilaqutariinnut peqqissutsimullu ataatsimiitaliami sassartitsinitsinni, peqataasunit qaqilertorneqartoq eqqarsaatigisariaqarpagut, ilami isumaqarama inuiaqatigiinni pakatsisitsinerujussuaq pissanngippat, unneqqarissumik politikikkut suliniuteqartariaqaratta. Ilaatigut paasitneqarnerput imaqarpoq, oqaaseqartartumik pilersitsineq, nunat tamalaat isumaqatigiissutaanniit toqqammaveqartumik meeqqat oqaaseqartartuat (MIO) aammalu innarluutillit oqaaseqartartuat (TILIOQ) sulisarmata, tassani anguniagaasarluni nunarsuatsinni pisinnaatitaaffiit, nunatsinni aamma akuerineqarsimasut, timitalerniarneqarnerat nakkutigissallugu. Massakkullu, assersuutigalugu utoqqaat oqaaseqartartuanik pilersitsineq, assingusumik tunngavissaqarnani sulivoq, FN-ip utoqqaat pisinnaatitaaffiinnik maleruagassaqartitsinngimmat. Taamatullu napparsimasut oqaaseqartartuanik pilersitsissagutta, sulinermi tunngavissaqarnaviangilaq, uani anguniagaassappat assersuutigineqarlunilu MIO-p TILIOQ-llu sulilluarnarat peqqutaalluni, napparsimasut oqaaseqartartuat naatsorsuutigineqassasoq assingusumik sulissasoq. Tikkuarusunnarpoq siunnersuuteqartut assersuusormata, napparsimasunut oqaaseqartartoq napparsimasut saaffiginnikkaangata akuleruffigisinnaanissaanik. Isumaqarpunga kukkunerusoq, ilami oqaaseqartartugut sulianut ataasiakkaannut akulerussinnaatitaangimmata, tamakkiissumillu isiginnittumik siunnersuisinnaallutillu aqputissiuussisarmata.

Paatsuugassaangitsumik oqaatigerusuppara, napparsimasut pisinnaatitaaffii pitsanngorsarusungaarsigu, Demokraatiniit tigussaassumik suliniutinik siunnersuuteqartuarpuq, aammalu siunnersuuteqaaqqikkusulluta, naak amerlanerussuteqartuniit tamatigut isumaqatigineqartanngikkaluarluta. Amerlanerussuteqartummi ajoraluartumik allaffissornikkut annertusaanissaminnut toqqartarpaat, ilaatigut aaqqiissutissatuartut "politikikkut iliuuseqarsimanertut" tikkuassallugu, tamannalu kukkunerisoraara. Kissaatigarpoq uani siunnersuummi pineqartumi, ajornartorsiutaasut sorlaqarfii politikikkut tikinneqarsinnaappata. Nassuerutiginninnerlu annertuumik oqaasinngortikkutsigu, tassaasoq ukiuni qilikkaani peqqinnissaqarfimmi sulisussaqaarniarnikkut ukkatarinnittoqarsimannginera, pilersaarusiortoqarsimannginneralu peqqissutsimut suliassaqaarfimmi siunissami ajalusoortoqannginnissaanut.

Killiffipullu alianaqisoq iliuuseqarfigerusullugu, oqaaseqaatinnillu tunngavilersuutit aallaavigisaanik Demokraatiniit allannguutissatut siunnersuummik qaqtiserusuppugut, qulequtaq siunnersuutillu imarisaa

---

⁵ <https://naalakkersuisut.gl/-/media/publikationer/sociale-anliggender/2024/redegrelse-om-konomisk-sttte-til-alvorligt-syge-kal.zip?la=da>

qimappallaarnagu aammalu aningaasartuutaasinnaasunut tulluarsakkamik imaqartumik. Allanguutissatut siunnersuut ima imaqarpoq:

Inatsisartut aaliangiiffigisassaatur siunnersuut, peqqinnissaqarfimmi siunnersuisartut ikinnerpaamik marlunnik amerlineqarnissaat, siunertaralugu pisinnaatitaaffinnik aqutissiuunneqarnissaq aammalu napparsimasutut saaffissaqarnissaq, tassanngalu ataaseq Danmarkimi peqqissartut illuanni (DgP) atorfinitsinneqassasoq, qitiusoqarfimmiilli immikkut ittumik meeqqanut ilaqutariinnullu siunnersuisartussamik peqalernissaat, Naalakkersuisut suliniummik aallartitsinissaannut peqquneqassasut. Siunnersuutip akuerineqarnerani piaartumik suliniut piviusunngortinnissaanut suligasuartoqassaaq.